کتابخانه مجلس شورای اسلامی www.ical.ir

مزبور) کسانیکه در تأسیس بانک شرکت میکنند باید اقلا پنج هزار تومان بدهند لیکن کسان دیگر هستند که سی هزار تومان و بیشتر میدهند بنا براین خوبست آقای امام جمعه هم نسبت بتمول خودشان بیشتر ازاین همراهی فرمایند

(در این موقع بقرائت لایحهٔ که بسعدالدوله نوشته شده بود شروع شد ، مضمون آن لایحه تقریبا این بود که بواسطه کمیابی پول در مملکت اقدامات در تأسیس بانک پیشرفت نخواهد کرد ، استقراض از خارجه هم برای مملکت مضراست ، دراینصورت خوبست تذکرهٔ بقیمت یکتومان برای عموم رعایا ترتیب بدهند . بعدهٔ شمارهٔ نفوس ایران بیست کرور تومان برای رفع احتیاجات حالیه جمع آوری خواهد شد . تااینجای مکتوب قرائت شد ونهی از قرائت مابقی آن کردند)

حاج سیدابراهیم - در خصوص انتخاب و ورود وکلاء ولایات چه اقدامات شده

آقاسیدعبدالله مجتهد وارد خواهند شد .

زرگرباشی — زمستان در پیش است درباب ترتیب امور بلدیه تکلیفی معین نفرمودید

رئیس - کارها باید موافق قاعده و ترتیب پیشنهاد شود ، مسئلهٔ بلدیه هم بنوبت خود موضوع بحث خواهد شد .

سعدالدوله - اولا باید حدود ادارات معین شود پس از تعیین دستور وزراء مسئله ترتیب امر بلدیه راجع بوزارت داخله میشود فعلا لازم است در تشکیل و برقراری کمیسیون تعیین قوانین اهتمام شود .

صدیق حضرت — کمیسیون تشکیل شده لکن اعضای آنهم مثل سایرین باختلاف وقت حاضر میشوند .

آقاسیدحسین — تکلیف عرایض چیست ؟

صدیق حضرت - راجع باشخاصی است که طرف رجوع عرائض هستند (مقصود وزراء مسئول است)

سعدالدوله - معمول مجالس ملی خارجه اینستکه جای هر طبقه معین است و وزراء مسئول یا معاونین آنها هم حاضر میشوند تا اگر مطلبی راجع بیکی از آنها مذاکره شود فوراً ترتیب و انجام آنرا از آن وزیر بخواهند بنا براین لازمست شرحی به صدارت عظمی در باب فرستادن وزراء به مجلس نوشته شود .

رئیس - امشب مینویسم و فردا خوانده و فرستاده میشود .

صدیق حضرت - بلیتی چاپ شده و بحضرات تماشاچی داده خواهد شد که زیاده از اندازه جمع نشوند .

آقا میرزا سید ولی‌الله خان - هرقدر تماشاچی مجتمع شود ضرری نخواهد داشت .

سعدالدوله - بحمدالله تماشاچیها همه اهل اطلاع هستند لازم است حاضر شوند و مذاکرات مجلس را بمردمان خارج برسانند که اسباب هشیاری وتوسعهٔ اطلاعات مردم شود .

آقا شیخ حسین - خوب است این تماشاچی ها مثل صاحب لایحه سابقه نهی از تشکیل بانک و تأسیس امور خیریه نکنند

مذاکرات مجلس
یکشنبه هشتم شوال ۱۳۲۴
پس از حضور وکلا

صدیق حضرت - درباب کمیسیون ترتیب دفتر مجلس مذاکره و یاد آوری کرد پس از مقاولات مقررشد که اجزاء کمیسیون از روزسه‌شنبه حاضر شوند .

رئیس - ازحاج سید محمد ازحضور حضرات تجار استفسار کردند . ایشان جواب دادند که حضرات فعلا در تلگرافخانه بااصفهان و شیراز و تبریز در تشکیل بانک ملی مشغول مخابره ومذاکرات هستند وفقط جواب مساعد صحیحی که رسیده از تبریز است وخوبست ازطرف آقایان علما بتمام ولایات مخابره شود که در خصوص تاسیس بانک ملی همراهی و مساعدت لازمه بکنند اعلان تشکیل بانک هم امروز بچاپخانه داده شده .

آقا میرزا محمود کتابفروش - لزوم روزنامه مجلس وطبع آنرا عنوان کرد .

رئیس - امتیاز روزنامه باسم مجلس بآقامیرزا محسن داده شده امروز هم بچاپخانه فرستاده میشود .

(درخصوص چندنفر باقیمانده وکلای مرکزی طهران مذاکرات بمیان آمد .)

رئیس - مشغول هستیم که بطوری شروع بانتخاب وتعیین آنها بکنیم که دیگر مورد ایراد مردم نباشند .

مدتی در خصوص مطالبه نظامنامه اساسی مذاکرات در میان بود دراین باب بعضی از وکلا خاصه حاج محمد تقی و حاج سید ابراهیم و آقا سید حسین خیلی سختی کردند از جواب بعضی از وکلا استفاده میشد که ازجانب دولت دراین خصوص مماطله ومداهنه میشود بالاخره مقرر شد که ازطرف آقایان علما دراین خصوص شرحی نوشته ومطالبه شود چنانچه سابقا در باره نظامنامه انتخابات نوشته ونظامنامه را گرفتند (کاغذ مزبور نوشته وفرستاده شد)

درباب اجتماع وتظلم صیادان و تحصن آنها در تلگرافخانه انزلی وترتیب وقرار نامهٔ لیانازوف مقاولات درمیان آمد .

رئیس - هنوز جواب از وزارت خارجه نرسیده لیکن خودم شخصا چندی مباشر و متصدی این عمل بودم ، سابقا قرارنامه آن در آخر پنج سال تجدید میشد حالا میگویند ۲۴ و ۲۰ و ۶۱ و ۱۰ سال مدت اجازه وقرارنامه آن تعیین شده است دراین خصوص مقررشد منتظر وصول جواب ازوزارت خارجه باشند .

(امروز سعدالدوله وحاجی سید نصرالله و وکیل الرعایای همدانی حاضر نبودند و وکلا هم قدری دیر بمجلس حاضر شدند)

مذاکرات مجلس سه‌شنبه دهم شوال

بواسطه تغییر در امر خباز خانه واغتشاش آن از حیث کمیابی نان موضوع مذاکره وکلا عمل خبازخانه واصلاح امرنان است غالب وکلا تشکیلات مردم را در امر نان اظهار میداشتند ، عقیده بعضی بر این بود که بواسطه ارجاع این امر بعهده اولیاء دولت این اغتشاشات فراهم شده است ولازم است که ازطرف مجلس اظهار شود که ترتیب خبازخانه بعهده کمپانی واگذار شود .

اظهارات بعضی این بود که باید اظهار نمود در صورتیکه اکثریت آراء وکلاء مجلس براین شد که تشکیل کمپانی دراین باب بدهند و مؤسسین آنهم برای تعهد حاضر شدند چرا ازطرف دولت اجرای رأی مجلس بتعویق افتاد .

وازجمله ایراداتیکه داشتند این بود در صورتیکه مردم بواسطه کمیابی نان ناچار بخریداری آن بقیمت سابقه هستند دیگر چرا ازطرف دولت بیست هزار تومان ازخزانه اندرون بتوسط حکومت برای مصرف ضرر داده شود و حال آنکه وزراء دست اندازی بموجودی خزانه راجایز نمیدانستند .

جمعی رای دادند که از طرف مجلس چند نفر برسالت حضور صدارت عظمی بروند در این خصوص مذاکرات درمیان آمد جمعی را عقیده این بود که واسطه باید از وکلا باشد . بعضی رسالت وکلا رامخالف نظامنامه میدانستند . بعضی رسالت را برعهده رئیس محول میداشتند وبعضی دیگر هم این راهم جایز نمیشمردند اظهار رئیس این بود که وزرا درموارد لازمه باید بمجلس حاضر شوند رئیس مجلس نمیتواند برای درخواست ترتیب امور وملاقات وزراء برود

بعضی را در این موضوع عقیده این بود که باید تاسه روز منتظر بود پس از این مدت درصورت عدم اصلاح این امر باید شرحی نوشته ورسولی فرستاده شود .

سعدالدوله اظهارداشت که ازطرف جناب وزیر مخصوص بایشان پیغام رسیده واطلاع داده شده است که بهیچوجه مایل بمداخله در امر خبازخانه نیستند و کمال مسرت را حاصل میکنند درصورتیکه باقدامات مجلس تعهد این امر بذمه کمپانی باشد، و از عهده حکومت خارج شود . درجواب این پیغام گفته شد که خوبست این شرح ازطرف حکومت کتبا اظهار شود.

ازطرف رئیس اظهار شد که وزراء باید حاضر شوند ودراصلاح این امر همراهی نمایند .

بالاخره باکثریت آراء شرحی در این خصوص بصدارت عظمی نوشته و در مجلس قرائت شد .

مجدداً در خصوص اینکه جای وزراء باید در مجلس معین شود ودرمواقع لزوم بمجلس حاضر شوند مذاکره بمیان آمد .

وارث سید مقتول هم مجدداً اظهار تظلم نمود

لایحه هم که ازطرف نسوان درخصوص اقدام درتسهیل تحصیل وترقی معارف دختران مملکت بود درمجلس قرائت شد .

مذاکرات مجلس
پنجشنبه ۱۲ شوال

مذاکرات در امور مختلفه وقرائت تلگرافات ولوایح وجواب آنها بوده است .

جواب تلگرافیکه ازطرف صدارت عظمی در خصوص انتخاب مخابره شده بود مبنی بر اظهار تشکر واظهار رضایت ازحکومت ازحیث مساعدت در تنزل قیمت وفراوانی ارزاق عمومی واستدعای بذل مرحمت ملوکانه درحق حکومت ازطرف اهالی کرمانشاه با تلگرافی که از طرف علماء آنجا مخابره شده بود بالاتحه جوابی که از طرف صدارت عظمی رسیده بود قرائت شد .

تلگرافی از (ملایر) درجواب تلگراف صدارت عظمی مبنی براستفسار از کیفیت انتخاب وعدهٔ وکلا مخابره شده بود .

تلگرافی نیزاز (یزد) بهمان مضمون مخابره شده بود .

همچنین تلگرافی از (کردستان) دراستفسار

از کیفیت مداخله آراء در انتخاب ووضع مصارف مسافرت وکلا مخابره شده بود .

تلگرافی نیز از (کرمان) مشعربر اخهار از انعقاد انجمن انتخاب و قرائت نظامنامه و مطالبه یکهزار جلد نظامنامه برای انتشار مخابره شده بود تلگرافات مذکور تماماً قرائت شده مکتوب صدارت عظمی نیز که در جواب مکتوب علماء در خصوص مطالبه نظامنامه اساسی نوشته بود قرائت شده مضمون مکتوب مزبور ازاینقرار بود

که (علماء گمان میکنند که علت تعویق و تاخیر فرستادن نظامنامه مماطله وزراست وحال آنکه فقط کسالت مزاج مبارک همایونی تاکنون مانع از توشیح آن بصحه همایونی وارسال بمجلس شده) بعضی ازوکلا دراین موقع اظهار کردند که اصرار در مطالبه نظامنامه فقط برای اینست که تانظامنامه بدست نیاید حدود وحقوق مجلس معین نیست وامورات منظم نخواهد شد .

اعلان تأسیس بانک ملی ایران که مشعر بر مختصری ازاعلان اساس مقدس وموسسین محترم آن بود قرائت شد

بسمه تعالی

اعلان تأسیس بانک ملی ایران

امروز که دورهٔ ترقی وسعادت بطرف ایران رو نهاده واول قدمی است که باستقبال آن باجان و مال اهالی برداشته‌اند ودر تدارک وتهیه این امر محترم از بذل جان ومال مضایقه ندارند و برای انتظام این نیت مقدس اولیای دولت محتاج بوجه معتدبه بودند و گفتگوئی بادولتین متحابتین انگلیس و روس نموده بودند که ازآنها استقراض نمایند دولتین معزی الیهما نیز حاضر شده بودند که بقدر لزوم کارگشائی نمایند از طرف قرین الشرف مقدس بندگان اعلیحضرت اقدس شاهنشاه ارواح العالمین فداه مسئله راجوع واخطار بمجلس شورای ملی فرمودند

اهل مجلس محض پاس حقوق شاهانه و حفظ شئونات ملتی وملاحظات خیر خواهانه دولت و ملت قرض ازخارجه راتصویب ننمودند عموم اهالی غیرتمند وطن پرست که خدای حافظ و ناصرشان باد حتی مخدرات محترمه درمجالس و مساجد و منابر بصدا درآمدند که این وجه را ولو اینکه مجاناً باشد و بلاعوض خودمان حاضریم که بدولت داده وازخارجه استقراض نشود .

لهذا اعضاء مجلس شورای ملی چنین صلاح دانسته که بانکی موسوم به بانک ملی تأسیس شود که عموم اهالی ایران در آن بانک شرکت داشته باشند هرکس بقدر قوه و همت وطن پرستی خود وجهی بعنوان سرمایهٔ شراکتی دراین بانک بگذارد قبض و سهام دریافت دارد که بانک با این سرمایه داد و ستد نماید حالا ومالا رفع حوائج دولت وملت رابنماید .

مراتب بتوسط حضرت مستطاب اجل اشرف آقای صدراعظم مدظله العالی بعرض خاکپای مهر اعتلای مقدس شاهانه ارواحنا فداه رسیده تأسیس این بانک را امر واجازه فرمودند لهذا جمعی از وزراء عظام ورجال محترم و تجار بایکدیگر همراهی و اتحاد نموده وتشکیل این بانک را درصدد برآمدند وفعلا سرمایهٔ این بانک را در مبلغ سی کرور تومان معین نمودند که بعدها لدی الاقتضاء به یکصد کرور تومان بالغ خواهد شد تعداد مؤسس این بانک یک صدنفر است که این یکصدنفر هرکدام از پنج هزار تومان الی پنجاه هزار تومان وجه سرمایه تأسیس داده وخواهند داد ولی عموم اهالی غیرتمند ایران ازتمام ممالک محروسه مجاز ومختار است که دراین بانک ملی بقدر قوهٔ خود از ۵ تومان الی هرمیزانی که بخواهد وجه داده شرکت نماید قبض واسهام دریافت داشته وخیردنیا وآخرتی رابرای خود تحصیل نماید .

چون تاموقع نوشتن قوانین صحیحه و شرائط آن مدتی لازم است که ازروی بصیرت وصحت و اعتبار موافق ترتیبات بانکهای ملی متمدنه ترتیبات اساس بانک فراهم شود ومبلغی عمده فعلا برحسب ضرورت ولزوم برای مخارج فوق العاده دولتی که تأخیر وتعویق آن ممکن نیست لازم است وعموم اهالی وطن دوست عجله در راه انداختن وجه ودفع احتیاج دولت از استقراض ازخارجه داشتند . وخواهش نمودند اعلانی نوشته شود وچندین محل برای تحویل دادن وجوهات معین شود لهذا این اعلان انتشار داده شد که هریک از ابناء وطن عزیز که مایل هستند دراین بنای مقدس شریک و نام نیک خودرا در صفحه روزگار باقی و ثابت بگذارند در ادارات مقرره ذیل وجه سرمایهٔ اشتراکی خودرا برده وتحویل دهند قبض موقتی که طبع شده باامضاء ومهر صاحب اداره بگیرند وهمانطورکه در قبوضات چاپ شده نوشته شده پس از آنکه اسهام بانک حاضر شود این قبوضات موقتی را ببانک ملی رد نموده ورقه اسهام دریافت خواهند داشت .

امتیازات راجعه باین بانک که از طرف دولت قویشوکت مرحمت میشود باشرایط مقرره در قوانین اساسیه مندرج واعلان خواهد گردید .

توضیح اسامی اشخاصیکه در این شرکت وجه میدهند بامیزان مبلغ درآخر هفته در روزنامه‌جات و طبع ونشر خواهد شد تجار محترم دارالخلافه بتوسط تلگراف حضوری تأسیس این بانک را بعموم تجار ولایات ممالک محروسه اطلاع داده‌اند وآنها هم در شراکت حاضر شده وقبول نموده‌اند که اسامی خودشان را باوجه مال الشراکه معین نموده بنویسند .

اداراتی که وجه باید تحویل شود

حجره جناب حاجی امین الضرب
« « حاجی محمد اسمعیل آقا تبریزی
« « حاجی باقر آقا صراف تبریزی
« ارباب جمشید
« طومانیانس

اسامی بعضی از مؤسسین دولت خواه ملت دوست

حضرت مستطاب اقدس والا آقای نایب السلطنه وزیر جنگ دامت شوکته العالی
حضرت مستطاب اجل اشرف آقای صدراعظم مدظله العالی
جناب مستطاب اجل اکرم آقای وزیر دربار
جناب مستطاب اجل آقای مشیرالملک
« « « « سعدالدوله
« « « « موتمن الملک
« « « « وزیر افخم وزیر داخله
« « « « حاجی ناصرالسلطنه
« جلالتماب آقای وزیر بقایا
« مستطاب اجل آقای شیخ خزعل خان معزالسلطنه سردار ارفع
جناب جلالتماب شیخ جاسب خان نصرةالملک
جناب مستطاب اجل آقای سعیدالسلطنه
« « « « سردار منصور
« « « « مدبرالملک
« « « « محتشم الملک
« « « « فخرالملک وزیر تجارت
« « « « صدق السلطنه
« « « « ناظم الدوله
« « « « عمیدالسلطنه سردار امجد
« حاجی سیدمرتضی آقامرتضوی
« آقای حاجی سیدمحمد
« حاجی سیدرضی گیلانی
« آقای امین التجار کردستانی
« « حاجی امین دارالضرب
« « حاجی معین التجار
« « حاجی محمد اسمعیل آقا تاجر تبریزی
« « محمدعلی شالفروش
« محمد ابراهیم ملک التجار اصفهان
« عبدالرزاق تاجر اسکوئی
« حاج افتخار التجار
« آقامیرزا محمد شفیع ملک التجار
« حاجی محمدحسین کازرونی مقیم اصفهان
« محمداسمعیل آقا قزوینی
« فرج آقا صراف تبریزی
« ربیع آقا تاجر تبریزی
« باقر آقا صراف «
« حاجی میرزا عباسقلی آقا تاجر تبریزی
« حاجی لطفعلی آقا صراف تبریزی معروف باتحادیه
« حاجی محمدتقی تاجر شاهرودی
« « میرزا علی صراف اصفهانی
« « علی اکبر آقا صراف تبریزی
« معاون التجار دهدشتی
« حاجی مشیرالتجار محمره
« آقامحمدصادق دهدشتی
« آقای حاجی میرزا احمد تاجر لاری شیراز
جناب حاجی سیدمحمد حسن شبانکاره واخوان در بوشهر
جناب حاجی میرزا حسن کاشانی معروف بشالفروش
جناب حاجی میرزا یعقوب آقا تاجر امینی قزوین
« آقامحمد آقا کمپانی عراق
« آقامحسن آقا
« حسن آقا
عمدة التجار ارباب جمشید تاجر فارسی
« « تومانیانس

تمام وکلا پس از قرائت اظهار مسرت وشادمانی و ثبات قدم در همراهی بااین اساس مقدس نمودند

معین التجار اشخاصیکه استقراض در خارجه راتصویب نمیکردند ومارا تحریض برتأسیس بانک و معاونت در رفع احتیاجات دولت بوسیله استقراض داخلی مینمودند و اظهار مساعدت آتیه خودرا دراین باب میکردند حالا وقت آنست که اقوال خودرا بصورت فعلیت درآورند وقوه واستعداد وتمکن خودرا درپیش رفت این امرصرف کنند